

NAŠ GLAS

DELAMARIS IZOLA

INTERNA IZDAJA

LETO XVIII

IZOLA, MAREC 1976

St. 2

»Naš glas« izdaja kolektiv »Delamaris« Izola. List urejuje uredniški odbor skladno s predpisi. Predsednik uredniškega odbora Zorko Ing. Dežjot. Odgovorna in glavna urednica Albina Škapin. Tiska »Železniška tiskarna« Ljubljana 1976, v nakladi 1300 izvodov. List dobijo člani kolektiva brezplačno.

V mesecu mladosti

Polet, zanos, mesec mladosti, pričakovanje nečesa lepega, spreminjajočega in veselega.

V tem mesecu potuje skozi naše kraje štafeta s pozdravi Titu in ki se ji pridružujejo vse naše želje.

Tudi mi smo sprejeli štafeto, jo pozdravili in nesli smo jo dalje v druga mesta in kraje.

Naša mladinka Irena Mezgec je prebrala na tribuni pismo za Tita, ki so ga poslali mladi iz delovnih organizacij.

Dragi tovariš Tito

Mi mladi delavci, ti danes prinašamo pozdrave iz naših delovnih organizacij, iz svojih delovnih mest, kjer kot majhen delček sodelujemo v celotnem jugoslovanskem proizvodnem procesu. Čeprav smo le delček, vendar to ne pomeni, da ne prinašamo tudi mi svoj del k naši proizvodnji. Zakaj delo, ki ga opravljamo delamo z vestnostjo in s prizadevanjem za čim večji uspeh pri delu in s tem za uspeh celotnega podjetja.

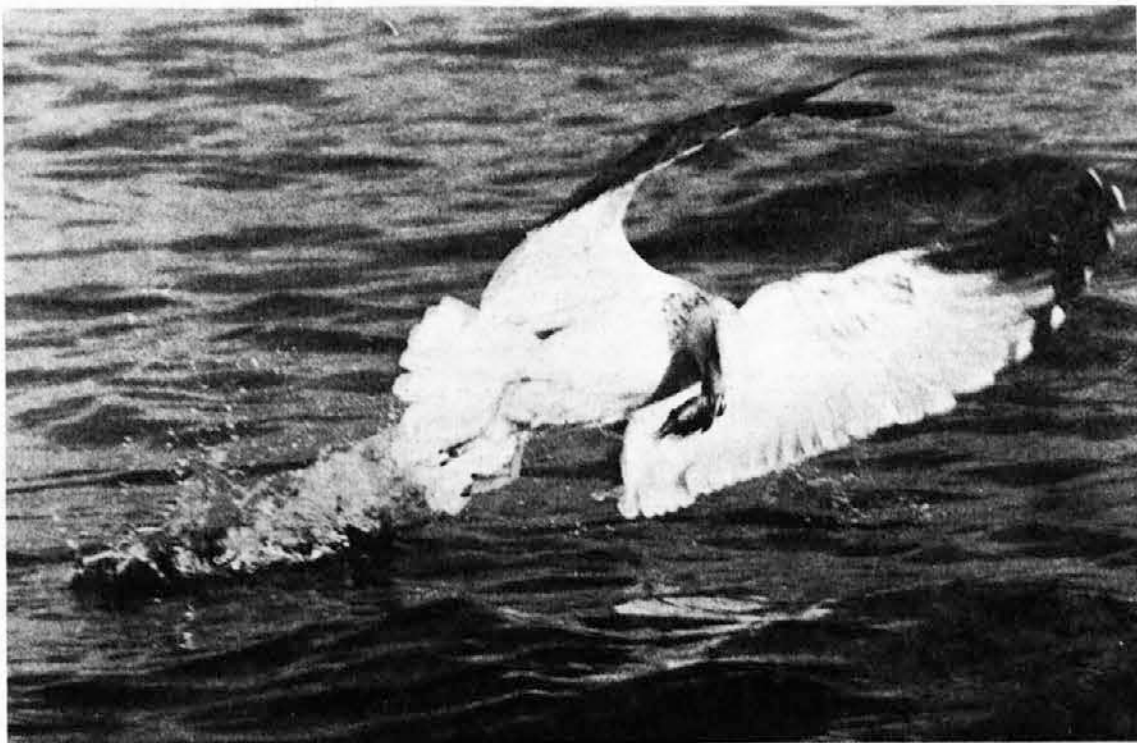
Toda naše delo ni samo v opravljenih osmih urah dela, želimo sodelovati tudi drugje. Kako si ponosen, ko greš na pohode po poteh partizanskih bojov, in ko sodeluješ na mladinskih akcijah.

Prekopani jarki, urejeni vodovodi, ceste so samo še del nalog, ki jih opravljamo in ki jih želimo še opravljati. Ob tem se še izobražujemo zakaj zavedamo se, da je naši družbi potreben vsestransko razgledan delavec, ki bo razumel pravice, ki nam jih daje ustava in zakon.

Vrnili se bomo nazaj na svoja delovna mesta, za stroje in drugam. Toda bogatejši bomo z mislijo, da smo ti danes obljubili, da se bomo vzgajali za prave delavce, samoupravljalce in delegate.

Srečno na pot štafeti!

Sliko za naslovno stran je prispeval Vladimir Bernetič, naš štipendist. Vse ostale slike, ki so v današnji številki in niso vezane na tekst, smo vzeli iz našega arhiva, ker smo želeli prikazati delo naših delavcev.

Delavska kontrola

Sestavljena je iz 5 članov:

Fani Kovačič — Droga, Breda ing. Razinger — Kolinska, Brečko Ivan — Pivovarna Laško, Hrenko Janez — Talis, Darja ing. Korče — Delamaris.

Darja dipl. ing. Korče je član Delavske kontrole HP. Na prvi seji odbora so jo izvolili za predsednico.

Kaj meni o vlogi Delavske kontrole pri HP?

»Najprej to, da za nadaljevanje dela nimamo nobene zapuščine, saj se prejšnji odbor ni nikoli sestal. Naloga Delavske kontrole v združenem podjetju HP je spremljanje in ugotavljanje izvršenih odločitev sprejetih v okviru sestavljene OZD, to pa pomeni tako samoupravnih sporazumov, ki smo jih sprejeli v okviru združenega podjetja, kakor tudi posameznih odločitev.«

Kaj je vaša prva naloga?

»Odločili smo se, da bomo najprej ugotovili, kako se izvajajo samoupravni sporazumi o združitvi v HP, nato pa še sprejeti samoupravni sporazum o ureditvi medsebojnih odnosov na tržišču ter skupnem nastopu, o združevanju sredstev, o ureditvi proizvodnih programov ter o skupni nabavi. Obravnavati bi morali tudi poslovanje skupnih služb oz. samoupravne delovne skupnosti, ki opravlja posle skupnega pomena za SOZD HP.«

Ste že sprejeli kaj konkretne?

»Predvsem smo opozorili na to, da se vse **prepočasi in nedosledno ali pa sploh ne izvršuje** obveznosti, ki so sprejete. Tudi do skupnega nastopa na tržišču še ni prišlo, prav tako pa ne do razdelitve proizvodnih programov.

Čprav so bile sprejete odločitve o združevanju sredstev, se tudi te ne izvršujejo.

Glede na te ugotovitve odbor Delavske kontrole poziva organe upravljanja v delovnih organizacijah in odgovorne delavce v delovnih organizacijah ter delavce v skupnih službah združenega podjetja, da dosledno delajo in se zavzemajo za uresničevanje sprejetih samoupravnih sporazumov in drugih odločitev, sprejetih v okviru HP.

Dogovorili smo se, da morajo biti zagotovljeni pogoji za nemoteno delo DK pri združenem podjetju HP.«

Na podlagi PRAVILNIKA O SAMOUPRAVNI DELAVSKI KONTROLI HP »Delamaris« Izo-la, je komisija delavske kontrole na svoji seji dne 21. 4. 1976 sprejela za obdobje 1. 1. 1976 do 31. 12. 1976 naslednji:

PROGRAM DELA

1. a) Pregled izplačil osebnih dohodkov in nadur.

b) Poročilo o koriščenih bolezninah

Pregled se opravlja vsako tromesečje in sicer:

- 25. 4. 1976
- 25. 7. 1976
- 25. 10. 1976
- 25. 1. 1977

FRS, oziroma služba za obracun osebnih dohodkov je dolžan do navedenih datumov posredovati komisiji delavske kontrole

ustrezne podatke — odgovoren direktor FRS.

2. Pregled neizvršenih sklepov organov upravljanja.

Pregled se opravi dvakrat letno in sicer:

- 1. 7. 1976
- 3. 1. 1977

Splošni sektor, oziroma tajništvo samoupravnih organov je dolžno do navedenih datumov posredovati komisiji delavske kontrole ustrezno poročilo — odgovoren direktor splošnega sektorja.

3. Pregled porabljenih sredstev reprezentance ter izdatkov za potne stroške in dnevnice.

Pregled se opravi vsako tromesečje in sicer:

- 25. 4. 1976
- 25. 7. 1976
- 25. 10. 1976
- 25. 1. 1977

FRS je dolžan do navedenih datumov posredovati komisiji delavske kontrole ustrezne podatke — odgovoren direktor FRS.

4. Pregled zamud prihoda na delo.

Pregled se opravi mesečno in sicer vsakega 5. za pretekli mesec. Splošni sektor, oziroma vrstarska služba je dolžna do navedenega datuma izdelati poimenski mesečni pregled zamud — odgovoren direktor splošnega sektorja.

5. Pregled poslovanja na podlagi finančnih poročil.

Pregled se opravi po tromesečjih.

FRS je dolžan vsako tromesečje posredovati komisiji delavske kontrole ustrezne podatke — odgovoren direktor FRS.

6. Pregled poročil o nekurantnih in pregled izvršenih reklamacij za te materiale.

Pregled se opravi dvakrat letno in sicer:

- 1. 7. 1977
- 3. 1. 1977

FRS, oziroma inventurna komisija je dolžna do omenjenih datumov posredovati komisiji delavske kontrole poročilo o izvršenih reklamacijah — odgovoren direktor tehnično-razvojnega sektorja.

Tehnično-razvojni sektor, oziroma nabavna služba je dolžna do navedenih datumov posredovati komisiji delavske kontrole poročilo o izvršenih reklamacijah — odgovoren direktor tehnično-razvojnega sektorja.

7. Vse ostale primere, ki jih predvideva Pravilnik o samoupravni delavski kontroli bomo obravnavali po potrebi.

8. Obravnavati je potrebno negativne pojave na vsa obnašanja, ki so v nasprotju z načeli socialistične samoupravne morale in poslovanja. Takšne pojave je dolžnost oceniti, izreči kritiko ali sprejeti kakšen drug ustrezen sklep oz. ukrep.

9. Vsaj enkrat letno obravnavati problematiko o zavarovanju premoženja organizacije in problematiko družbene samozasčite.

10. Obravnavati vsak primer suma ali dejanja, s katerim bi lahko bila oškodovana organizacija kakor tudi vsako kršitev samoupravnih odnosov. Pri tem je dolžnost skrbeti, da je prijava odposlana pristojnemu javnemu tožilu oz. pravobranilcu.

11. Obravnavati vsak primer nastale znatnejše materialne škode na objektih ali na materialnih sredstvih, vsak primer nezgode kot so: nesreče pri delu, požari, povodnji, eksplozije, okvare, uničenje materiala in tako naprej. Pri tem ugotoviti zlasti vzrok in subjektivno krivdo, kakor tudi, ali so odgovorni delavci storili vse, da do opisanih nezgod in škode ne bi prišlo.

Odbor delavske kontrole, ki jo vodi Milan Nardin

Novoizvoljeni člani Delavske kontrole so dobro zastavili delo.

»Delavci se morajo zavedati, kaj je vloga delavske kontrole. Ob tem bo zelo pomembno vlogo moralo opraviti dobro informiranje,« je dejal predsednik odbora delavske kontrole Milan Nardin.

Tov. Nardin, vi ste predsednik Odbora delavske kontrole. Kako si zamišljate delo?

»Sedaj ne morem povedati še nič konkretnega. Potrebno je dobiti način, kako delovati skupno s komisijami po TOZD, da bo delo povezano.

Na drugi seji odbora, kjer so bili tudi predsedniki komisij TOZD smo se sicer dogovorili za način dela, ki se nam zdi sedaj najboljši. Komisije po TOZD naj bi se sestale vedno pred odborom, da bi zavzeli stališča do določenih problemov ter nakazali probleme za reševanje. Delo delavske kontrole postaja po osnutku Zakona o združenem delu pomemben družbeni faktor.«

Program dela?

»Ker bo program dela še posebej objavljen, bi povedal samo še to, da so program obravnavale komisije po TOZD in družbenopolitične organizacije, vendar je samo sindikalna organizacija imela pripombe na naš program dela.«

Če gledam vaš program dela, se mi zdi zelo obširen?

»Sprejeti program dela bomo še izpopolnjevali, pri delu pa nam bodo morali pomagati delavci, ki naj nas opozarjajo na napake, ki jih opazijo pri poslovanju.

Upam, da bodo komisije resno in odgovorno vzele svojo nalogo

in pričele delati. V prejšnjem mandatu namreč niso mnogo delovali.«

Po vaših besedah sodeč je precej napak, zakaj niste že prej nanje opozarjali?

»Vedno mora biti nek začetek, upamo da bomo tudi mi našli svojega s tem, da bomo dali Delavski kontroli pomen, ki ji gre po ustavi in zakonu.«

Še vedno se pojavlja mnenje, če kaj rečem ali storim, dobim kmalu nazaj vrnjeno?

»Mislim, da to ni mogoče. Če se bomo držali pravilnika in de-

lali na podlagi pismenih dokazov, se kaj takega ne sme zgoditi. Seveda, če bi delali le na podlagi raznih izjav in včasih tudi »kvant« potem bi se nam verjetno lahko to zgodilo. Isto vprašanje oz. dilemo so postavljali člani delavske kontrole iz drugih podjetij na seminarju, ki je bil organiziran za člane delavskih kontrol, vendar je bil odgovor jasn; če boste delali po pravilniku in na podlagi pismenih dokazov, vam bo delo vedno uspelo.

Članom naše OZD pa mora biti dobro poznana vloga Delavske kontrole, da nas ne bodo imeli za »policaje«, kar še zdaleč ni naša naloga.

Da bi bili naši delavci seznanjeni z vlogo DK bomo tesno sodelovali z našimi informativnimi sredstvi.«

Obdobje vašega mandata je še precej kratko; ali ste že imeli konkretne primere?

»Le en primer, ki smo ga odstopili v reševanje naši pravni službi. Zavedam se namreč, da bomo pri delu potrebovali pomoč strokovnih služb, še posebno pa pravne.

Delavska kontrola bo morala posredno skrbeti tudi za dobro počutje delavca. Če bomo namreč skrbno kot dobri gospodarji gospodarili z družbenimi — našimi sredstvi, si bomo zagotovili finančna sredstva za OD, stanovanje, regres ...

Delavci naj sodelujejo pri delu Delavske kontrole, vendar le s pismenim materialom ter z zavestjo, da moramo delati preudarno in pravilno, in da gradimo našo socialistično družbo, ne pa rušimo.«

Ta stanovanja

Vsaka stvar se nekje začne, stanovanjski problem Milana Lakoseljaca, zaposlenega v TOZD Iris že 8 let na delovnem mestu skladiščnika se je začel takrat, ko si je začel ustvarjati družino, in se mu je rodil najprej eden nato pa še drugi otrok.

Sedaj stanuje z enoletnim sinom, 3-letno hčerko in ženo v sobi, ki meri 12 m². Za sobo v kateri ni vode in tudi odtoka vode ni (zakaj ga pa rabiš, če ni vode), kjer ni urejene kurjave mora odšteti 23 tisoč din mesečno.

»V sobi je zelo tesno, po vodo moramo v prtiličje, vsak dan moram vodo z vedrom odnašati iz sobe.

Ker je postalo stanje po rojstvu drugega otroka nevarno sem iskal možnosti za drugo stanovanje.

Začel sem hoditi naokrog od človeka do človeka, pisal sem prošnje in pritožbe, na katere nisem dobil odgovorov.

Naš stanovanjski referent me je napotil na solidarnostni stanovanjski sklad, da kot mlada družina dobimo tam stanovanje.

Svetovali so mi naj varčujem in si tako pridobim stanovanje.

Milan Lakoseljac

Ob tem sem se zamislil, kako neki mislijo, da bomo živeli. Skupaj z ženo dobiva povprečno 4.000.— din mesečno, od tega plačam za stanovanje, električno in vodo približno 800.— din, 950.— din pa za otroka v vrtcu in jaslih. Če bi plačeval še varčevalni znesek pri solidarnostnem skladu, bi nam ostalo le malo za življenje.

Cudilo me je tudi to, da sem bil najprej na prednostni listi prosilcev za stanovanja z nizkimi osebnimi dohodki na 144 mestu, drugo leto pa že na 154 mestu, torej v kakšnih pogojih neki živi tistih 150 ljudi, ki so pred menoj na listi. V slabših pogojih kot tako, pa se res ne more živeti.

Najbolj pa me je prizadelo to, da nisem dobil pomoči nikjer, čeprav sem napisal prošnjo na vse družbenopolitične organizacije v podjetju in izven. Le predsednik in sekretar občinskega sindikalnega sveta sta šla na solidarnostni sklad vprašati kako bo s stanovanjem, pa so rekli, da nima pomena, da mi odpišejo na mojo vanja. Rekli so mi celo naj ne pričakujem, da mi bo stanovanje iz neba padlo.

Tudi druge so mi odgovor obljubili, vendar ga nisem dobil.

Vem, da naša OZD nima sredstev za nakup stanovanj, zato bi se morali bolj pozanimati za stanovanja pri solidarnostnem sta-

novanjskem skladu, kamor odvajamo precej sredstev. Zdi pa se mi, da nimamo interesa. Kolikor vem, smo dobili samo par stanovanj v letih, ko dajemo denar za solidarnostni sklad.

V tem času, ko imam sam stanovanjski problem, ga bolj podrobno spremljam in opažam, da bomo na tak način prišli v še bolj kritično stanje pri dodeljevanju stanovanj.

V tako majhnem prostoru je normalno družinsko življenje oteženo. Dva otroka zahtevata prostor za igranje, včasih bi želel kaj prebrati ali gledati televizijo, pa ne morem, ker je v sobi, ki jo ogrevam in kuham na plin, preveč zadržljivo. Ob vsem tem bi želel, da bi me vsaj razumeli in poskušali pomagati, včasih pomaga tudi beseda, vendar ne dobim niti pismeni odgovor na moje prošnje. Včasih te to še najbolj boli, kot da smo že pozabili na ljudi. Žena je tudi vprašala v Mehanotehnik, vendar je tam še premalo časa, da bi pridobila pravico do stanovanja.

Velja se zamisliti. Sprejemamo nove zakone, sedaj je v obravnavi zakon o združenem delu in tam lepo piše, pišemo pa tudi mi, da je delavec pomemben družbeni faktor v delovnem procesu, da je še več, da je samoupravljalec, delegat, ki mora biti obveščen o vse dogajanjih... Precej je tam rečenega, toda koliko je od tega izpolnjenega, če nimamo niti toliko časa, ne volje ali papirja, da bi občanu odpisali na njegovo prošnjo, ne glede na to kaj želi.

Spomnila sem se, da je bil Milan Lakoseljac član mladinskega predsedstva v Delamarisu dve leti in je sedaj predsednik sindikalnega odbora v TOZD Iris. Da je delal in je pripravljen delati tudi na družbenopolitičnem področju. Toda kako, zakaj?

OBVESTILO

Učence, ki v letošnjem letu končujejo 8. razred obveščamo, da je naša OZD v letošnjem letu razpisala naslednja prosta učna mesta in kadrovske štipendije:

— UČNA MESTA:	
strojni ključavničar	1
klepar	1
avtomehanik	2
električar	2
— KADROVSKE ŠTIPENDIJE	
Ekonomski tehnik	2
kemijski tehnik	2
življski tehnik	2
tehnik predelave rib	8
(šola v Zadru)	
grafični tehnik	1
ekonomist — finančnik	2
ekonomist	2
socialni delavec	1
varnostni inženir	1
dipl. ing. živilske tehnologije	1
dipl. pravnik	1
dipl. ekonomist	4

Razpis se nanaša na šolsko leto 1976/77. Interesente prosimo, da se s prošnjami obračajo neposredno na kadrovske službe oziroma organizatorja izobraževanja.

Za prošnjo uporabite obrazec 1,65, ki ga dobite v papirnicah. Prošnji priložite še naslednje dokumente:

— potrdilo o premoženjskem stanju (potrjeno od davčne uprave)

— potrdilo o dohodkih staršev za leto 1975 skupaj z odločbo o otroškem dodatku

— potrdilo o družinski skupnosti (dobite na matičnem uradu)

— prepis zadnjega šolskega spričevala (po zaključku šole)

Prošnje vložite po možnosti že pred koncem šolskega leta, najkasneje pa do 20. junija 1976. O rezultatih boste obveščeni predvidoma 30. junija 1976.

Na podlagi razpisa sklepa Odbora za pravice iz dela o izbiri kandidatov za podelitev štipendije oziroma posojila (12. člen Pravilnika o izobraževanju). Pri izbi-

ri kandidatov upošteva Odbor zlasti naslednje okoliščine:

1. dosedanje šolske uspehe kandidata,
2. stalno bivališče kandidata,
3. socialno stanje kandidata oziroma njegove družine,
4. dosedanje šolanje na šoli, za katero se daje štipendija
5. druge okoliščine, ki so pomembne za podelitev štipendije

Ob enakih pogojih imajo pri podeljevanju štipendij prednost otroci članov in upokojencev OZD in borcev NOV.

Zagrebski velesejem

Končal se je spomladanski zagrebski velesejem. Za nami so tudi že štirje meseci poslovanja. Še kratkih osem mesecev in pokazati bomo morali kaj smo naredili.

Za pogovor o pomembnosti zagrebskega velesejma za našo prodajo sem zaprosila vodjo domačega trga Armida Tula, toda ker ni imel časa mi je na vprašanje odgovoril Milan Hojnik.

1. Koliko let že nastopamo na zagrebskem velesejmu?

Že preko 20 let na spomladanskem in jesenskem velesejmu.

2. Smo našim kupcem predstavili nove proizvode?

»Predstavili smo instant napitke 'Gringo'. Na trg naj bi prišli konec meseca maja, ker se ni urejena embalaža. Napitki Gringo bodo v petih okusih. Kupci,

so izdelek sprejeli z zanimanjem. Predstavili smo jim tudi fižol v novi opasici, vsi drugi izdelki pa so predstavljali običajni asortiman naših izdelkov.

3. Lani smo na jesenskem zagrebskem velesejmu precej govorili o Delmarju?

»Na zalogi imamo samo Delmar 125 gr, o razlogih zato ste že pisali v enem izmed »Naš glas«. Povpraševanje ni tako veliko kot smo pričakovali, ker so nastale razne objektivne težave.

4. Če se primerjamo z drugimi podjetji, kaj opazite napredek ali nazadovanje?

Razen redkih izjem ni bilo predstavljenih novih izdelkov. Spomladanski sejem ni tako pomemben kot jesenski, vendar moramo biti prisotni, ker nastopajo nam konkurenčna podjetja.

Osnutek zakona o združenem delu

S sprejetjem ustavnih dopolnil v letu 1971 — ustave 1974. leta so se uveljavila načela za urejanje odnosov v združenem delu. Izvajanje naših socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov je kazalo na potrebo po kompleksni ureditvi celotnega socialističnega samoupravnega združenega dela. Kot rezultat večletnega dela, je nastal **osnutek zakona o združenem delu**, ki je v javni razpravi. Javna razprava o osnutku zakona bo trajala vse do jeseni in predvideno je, da bo zakon sprejet pred koncem leta ter uveljavljen v začetku prihodnjega leta.

Osnutek zakona vsebuje različne tih treh najpomembnejših sestavin samoupravnih družbenih odnosov, to je dohodkovnih odnosov v združenem delu, samoupravnega organiziranja združenega dela ter uresničevanja samoupravljanja v delovnih in družbenih procesih.

Izhodiščna misel zakona je, da delavci v združenem delu postane dejansko družbeni subjekt upravljanja in gospodarjenja s pogoji in rezultati svojega dela.

Osnutek zakona o združenem delu obsega 646 članov. Celotna problematika se deli na dve knjigi. Prva knjiga obsega naslednjo problematiko:

I. Temeljne določbe
II. družbenoekonomski odnosi delavcev v združenem delu:

— odnosi pri pridobivanju dohodka

— odnosi pri delitvi in razporejanju dohodka

— pravice, obveznosti in odgovornosti organov družbenopolitičnih skupnosti pri pridobivanju, delitvi in razporejanju dohodka

— medsebojna razmerja delavcev v združenem delu

— upravljanje družbenih sredstev

— povezovanje osebnega dela v sistem samoupravno združenega dela.

Druga knjiga obsega:
III. Samoupravno organiziranje združenega dela

— oblike združevanja dela in sredstev

— določitev in registriranje statusa organizacije združenega dela

IV. uresničevanje samoupravljanja delavcev v združenem delu:

— odločanje delavcev

— organi upravljanja

— obveščanje delavcev v združenem delu

— samoupravna delavska kontrola

— odgovornost za opravljanje samoupravljaljskih funkcij

— družbeni dogovor, samoupravni sporazum in drugi samoupravni splošni akti

— družbeno varstvo samoupravnih pravic in družbene pravice

V. Prehodne in končne določbe

— z dnem ko bo začel veljati ta zakon, bi naj nehal veljati:

— zakon o konstituiranju organizacij združenega dela in njegovem vpisu v sodni register

(Uradni list SFRJ, št. 23/73 in 63/73)

— zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu

(Uradni list SFRJ, št. 22/73)

— zakon o firmi in imenu organizacije združenega dela

(Uradni list SFRJ, št. 22/73)

— zakon o pravnem prometu družbenih sredstev temeljnih organizacij združenega dela

(Uradni list SFRJ, št. 22/73)

— zakon o poslovnem združenju

(Uradni list SFRJ, št. 22/73)

— zakon o vpisih v sodni register (Uradni list SFRJ, št. 43/73)

in navodilo o vodenju sodnega registra organizacij združenega dela (Uradni list SFRJ, št. 65/73)

se bosta morala vskladiti s tem zakonom v treh mesecih od sprejetja. Določbe bodočega zakona, ki se bodo nanašale na obračunavanje celotnega dohodka TOZD, delovne organizacije in drugih organizacij združenega dela, njihovih skupnosti in drugih oblik združevanja, pa naj bi se uporabljale s 1. 1. 1977.

Uvodni del osnutka zakona obsega povezavo med ustavnimi načeli in konkretnim urejanjem odnosov v združenem delu.

Delavci v združenem delu so po tem zakonu osebe, ki delajo s sredstvi družbene lastnine v organizaciji združenega dela, v delovni skupnosti, v kmetijski ali drugi zadrugi, v pogodbeni organizaciji združenega dela ali v drugi obliki združenega dela in sredstev. Načeloma imajo enak družbenoekonomski položaj in v osnovi enake pravice in obveznosti kot delavci v združenem delu z družbenimi sredstvi tudi delovni ljudje, ki samostojno opravljajo kot poklic umetniško, odvetniško ali drugo poklicno dejavnost, prav tako kmetje in delovni ljudje, ki svoje delo in delovna sredstva združujejo ali se neposredno ali prek zadrug povezujejo v proizvodnji ali v prometu z organizacijami združenega dela.

Delavci v združenem delu ustvarjajo s svojim skupnim delom celotno novo vrednost, ki je družbena lastnina in se realizira v denarni obliki, kot dohodek temeljnih organizacij na podlagi delovanja tržnih zakonitosti in samoupravnih družbeno določenih pogojev za pridobivanje dohodka. Vsi udeleženci na enotnem jugoslovanskem trgu morajo ravnati v skladu z dobrimi poslovnimi običaji in moralnimi načeli socialistične samoupravne družbe.

Del o družbenoekonomskih odnosih obsega urejanje odnosov pri pridobivanju dohodka, delitvi in razporejanju dohodka, urejanje medsebojnih razmerij med delavci v združenem delu, urejanje upravljanja z družbenimi sredstvi in problematiko povezovanja osebnega dela v sistem samoupravnega združenega dela.

Dohodek, ki ga delavci pridobijo v temeljni organizaciji kot materialno osnovo, tako, da delavci odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela in uspešnosti proizvodnje.

Dohodek je osnova in vir sredstev za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb, s katerimi se zagotovijo skupni splošni pogoji za delo in razvoj družbe. V ta okvir so mišljena sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev, za razširitev materialne osnove dela ter za ustvarjanje in obnavljanje rezerv.

Povečanje dohodka v temeljni organizaciji zagotavljajo delavci z razvijanjem delovnih sposobnosti, z boljšo organizacijo, z uporabo sredstev družbene reprodukcije.

Uresničevanje stalnega povečevanja dohodka morajo delavci v temeljni organizaciji zagotoviti s samoupravnimi splošnimi akti, ki

se bodo morali prilagoditi zahtevam novega zakona.

Kot dohodek temeljne organizacije se šteje dohodek, ki ga le-ta ustvari s svojim poslovanjem, ko se od celotnega dohodka odštejejo materialni stroški in se zagotovijo amortizacijski stroški. Osnove in merila za ugotovitev materialnih stroškov in amortizacijskih stroškov je mogoče določiti s samoupravnim sporazumom, ki ga sklenejo delavci v tej temeljni organizaciji

Nadaljevanje na 6. strani

Kako izpolnjujemo plan?

Realizirana proizvodnja TOZD Irsa je v prvih štirih mesecih znašala 2.120 ton, kar je 24 % letnega plana, ki znaša 8.837 ton. Če letni plan razdelimo na 12 mesecev, bi morali v prvih štirih mesecih proizvesti 2.946 ton. V primerjavi z realizirano proizvodnjo pa ugotovimo, da je dosedanja proizvodnja 38 % manjša, kar znaša približno enomesečno proizvodnjo.

Realizirana proizvodnja TOZD ARGA je v prvem tromesečju znašala 1.287 ton, kar znaša 30 % letnega plana, ki je 4.235 ton. V primerjavi z dvanajstino letnega plana bi morali v tem obdobju

proizvesti 1.412 ton. V primerjavi s tem je realizirana proizvodnja nižja za 10 %.

Realizirana proizvodnja TOZD Pločevinke je v prvem tromesečju znašala 768 ton. Glede na letni plan 2.424 ton znaša to 32 %.

Letni plan TOZD Riba je 4.520 ton v prvem tromesečju je znašal ulov 766 ton, kar predstavlja 17 % letnega plana.

Skupna prodaja v prvem tromesečju je znašala 5.676 ton, od tega pa je bilo za izvoz 2.045 ton. Letni plan prodaje pa znaša 19.445 ton.

Do sedaj je bilo realizirano 29 % letnega plana.

Letos je 30 let od tedaj, ko so zapeli krampi v rokah mladih in pričeli z izgraditvijo nove Jugoslavije, tudi danes je pomoč mladih potrebna; na Kozjanskem, Kožbani, Suhi Krajin, Brkinih, Nišu...

Samoupravni organi

Na 4. seji centralnega delavskega sveta, ki je bila 6. aprila t. l. je bila pomembna točka dnevnega reda usklajevanja letnega plana za leto 1976 in razprava o predlogu ukrepov in vskladitve osebnih dohodkov. O osnutku plana so razpravljali delavski svet TOZD in samoupravnih skupnosti. Na podlagi njihovih dodatnih predlogov in sklepov je bil pripravljen predlog plana, ki se od osnutka razlikuje v naslednjem:

- znižala se je proizvodnja Irida in Pločevinke zaradi nesorazmerno male proizvodnje v prvih mesecih 1976,
- znižuje se v osnutku plana načrtovane prodajne cene,
- znižuje se v osnutku plana načrtovane neposredne in posredne stroške,
- znižuje se stroške strokovnih služb,
- povišuje se amortizacijo na minimalno raven (zaradi revalorizacije osnovnih sredstev).

Predstavniki TOZD so v razpravi ponovno poudarili, da bi morali znižati stroške in organizirati učinkovitejšo skupno službo. Prav tako je bila nakazana potreba po tesnejšem sodelovanju med proizvodnjo, prodajo in nabavo, posebno glede spremljanja razmer na tržišču, ki lahko odločilno vplivajo na poslovanje posameznega TOZD.

Vzpodbudna je bila razprava predstavnikov TOZD »Argo«, kjer so se v okviru TOZD dogovorili, da bodo akcijsko pristopili k zniževanju stroškov in izkoristku vseh notranjih rezerv.

Na podlagi predloženega plana in razprave je bil soglasno sprejet

SKLEP:

a) Predlog za leto 1976 se daje v obravnavo TOZD in samoupravnim skupnostim s pripombami TOZD »Avtotransport« in »Pločevinka« glede obračunavanja storitev za zunanje naročnike s tem, da z vrednostjo storitev se v celoti povišuje dohodek TOZD. Za prevozne stroške, ki jih bodo v primeru potrebe opravila druga podjetja, bodo direktno bremenila stroškovno mesto TOZD oz. naročnika.

TOZD in samoupravne skupnosti naj za razpravo na zborih delovnih ljudi pripravijo interne ukrepe glede zniževanja stroškov.

Predlog ukrepov in usklajevanja osebnih dohodkov je bil izdelan na podlagi sklepa centralnega delavskega sveta z dne 26. 2. 1976 in sicer v zvezi z odpovedjo delovnega razmerja direktorja finančnega sektorja in z namenom preprečitve nadaljnjega odhoda vodilnega in strokovnega kadra. Pri uresničitvi sklepa pa je vodstvo podjetja ugotovilo, da popravke osebnih dohodkov samo nekaterim kategorijam delavcev ne bi bil objektivni, glede na nizke osebne dohodke ostalih delavcev.

V razpravi je bil dan poudarek uresničitvi že zastavljenih ukrepov in sanacijskega programa, ki je bil sprejet v minulemu letu in po katerem je bilo malo storjenega. Prav tako bi se morali zavzeti za uresničitev programa zveze komunistov.

Predlog vodstva podjetja je, da bi se osebni dohodki povišali s 1. 4. 1976 za 17%, s tem, da se

15 % poviša osebni dohodek vsem delavcem in da se zagotovi najnižji osebni dohodek 1.800.— din. Preostala 2 % masa pa naj bi se porazdelila med nosilce nalog v skladu z organizacijo podjetja. O vseh teh predloženih ukrepih pa bodo odločali zbori delovnih ljudi.

Centralni delavski svet je na podlagi predloženih ukrepov in razprave sprejel

SKLEP:

b) Centralni delavski svet v celoti podpira predlog ukrepov in vskladitve OD z dne 24. 3. 1976 in daje v razpravo TOZD in samoupravnim skupnostim.

Na dnevnem redu je bilo še sklepanje o pristopu k **območni interesni skupnosti PTT prometa Koper**. Istočasno je bil sprejet tudi **Samoupravni sporazum o ustanovitvi in delovanju območne in republiške skupnosti PTT prometa**.

Na podlagi predloga prodajnega sektorja je bil sprejet sklep o **sklepanju samoupravnih sporazumov med proizvodnimi in trgovinskimi delovnimi organizacijami**.

ODBOR ZA PRAVICE IZ DELA

V svoji mandatni dobi, ki traja približno 4 mesece je Odbor za pravice iz dela imel 5 rednih sej, na katerih je bilo poleg ostalega, največ razprave v zvezi z reševanjem pereče stanovanjske problematike.

Na podlagi pokazateljev, ki je Odboru posredoval finančni sektor je odbor odločil, da se v letu 1976 znesek 2.080.000.— din namenja za nakup najemnih stanovanj in 220.000.— din za dodelitev kreditov za zasebno gradnjo.

Znesek 2.080.000.— din je bil razdeljen kot sledi:

- približno 800.000.— din za skupne nakupe stanovanj s so-udeležbo z drugimi podjetji (4 stanovanja)

V skladu s prednostno listo je odbor sklenil, da pridejo v poštev naslednji prosilci:

1. KAVO Mario, Izola, Gortanova 6
2. BABIČ Elda, Izola, Tovarniška 13
3. KRULČIČ Marija, Izola, Prečna
4. PELOZA Laura, Izola, Tovarniška 13

— približno 1.280.000.— din za nakup 3-družinskih stanovanj (1 trosobno, 2 dvosobni stanovanji), ki so bila v skladu s prednostno listo dodeljena naslednjim prosilcem:

1. BERGAMASCO Marija, sedaj stanujoča v Izoli, Gregorčičeva 55, trosobno stanovanje
2. JOGAN Vera sedaj stanujoča v Izoli, Kosovelova 7, dvosobno stanovanje
3. BUČINEL Lande, sedaj stanujoča v Izoli, Drevored 1. maja, 6, dvosobno stanovanje

Poleg tega je odbor razpravljal tudi o dodelitvi stanovanj, ki bodo v doglednem času prazna in bodo na razpolago za reševanje stanovanjskih vprašanj in sicer:

— Borisu Renerju iz Izole, Borisa Kraigherja 14 se začasno dodeli stanovanje v Izoli, Oktobrske revolucije, ki ga bo spraznil Abram Jože. Borisu Renerju se

stanovanje dodeli začasno, ker namensko varčuje pri solidarnostnem skladu.

— Rodela Bernardi, ki trenutno stanuje kot podnajemnik v Izoli, Trg padlih 11, se dodeli enosobno stanovanje v Kosovelovi 7, ki ga bo spraznila Jogan Vera.

— Turkovič Eldi, ki trenutno stanuje kot podnajemnica v Koprju, Brezovica 4, se dodeli enosobno stanovanje v Izoli, Drevored 1. maja 6, ki ga bo spraznil Bučinel Lande.

— Pečanin Mafiji, ki se mora izseliti iz prostorov v Izoli, Postojnska 11, se dodeli stanovanje v Izoli, Gregorčičeva 55, ki ga bo spraznila Bergamasco Marija.

— Stanovanje v Izoli, Smrekarjeva 55, nosilec stanovanjske pravice je nekdanja naša delavka Pavlovska Stana, se dodeli Osmančević Zekiji, do sedaj podnajemnici v tem stanovanju. S pogodbo naj se uredi podnajemniško razmerje med imenovano Osmančević Zekijo in hčerkama Pavlovske Stane.

— v skladu s pednostno listo je bilo stanovanje pokojnega Slavka Cijana v Izoli, Drevored 1. maja 6 dodeljeno Škrlec Anamariji.

Na podlagi predloga glavnega direktorja in v skladu s Pravilnikom o načinu formiranja in uporabe sredstev sklada skupne porabe

— se stanovanje, ki ga bo spraznil Grgeta Silvo v Izoli, Oktobrske revolucije 27 dodeli Boženi Kerševan,

— se odobri posojilo v znesku 40.000.— din Marjanu Pišku iz Kopra, Pobeška cesta 20, za dograditev stanovanjske hiše.

Na zadnji seji odbora, ki je bila 23. aprila 1976 je odbor na podlagi odločb Skupščine obalne skupnosti, Koper, sklenil, da se do 15. maja opravi deložacija (prisilna izselitev) Peršič Antona iz garsonjere v Izoli, Kosovelova 5 in Lončar Dušanke iz Izole, Tovarniška 13 v katere so se nasilno vselili.

Poleg tega je odbor sprejel sklep, da pripravi stanovanjski referent do 15. maja poročilo o nadaljnjih možnostih razpolaganja s stanovanji nad katerimi ima Delamaris razpolagalno pravico in v katerih stanujejo delavci, ki gradijo lastne stanovanjske hiše in ki se bodo v doglednem času preselili.

ZVEZDA RUDE

Delavke pri čiščenju ribe v Iridu

Poročilo o stroških

Ena izmed nalog Delavske kontrole je pregled porabljenih sredstev reprezentance ter izdatkov za potne stroške in dnevnice.

Tov. Repič Karmela nam je posredovala naslednje podatke, ki jih je primerjala z letom 1975. Podatki so za prve tri mesece.

1. Dnevnice za službena potovanja

	Leto 1975	Leto 1976
TOZD IRIS	1.740.—	550.—
TOZD ARGO	1.020.—	1.322.—
TOZD PLOČEVINKA	1.300.—	952.—
TOZD RIBA	71.873.35	45.998.—
TOZD AVTOTRANSPORT	70.740.—	185.695.—
SAM. SKUPN.		
SKUPNIH SLUŽB	96.800.—	138.611.—
	243.473.35	373.128.—
2. Kilometrina		
TOZD IRIS	798.20	516.—
TOZD ARGO	1.185.60	717.50
TOZD PLOČEVINKA	3.212.30	1.813.50
TOZD RIBA	4.682.60	4.959.50
TOZD AVTOTRANSPORT	—	—
SAM. SKUPN.		
SKUPNIH SLUŽB	188.403,40	220.699,10
	198.282,10	228.705,60
3. Reprezentanca		
TOZD IRIS	1.081,10	1.821,90
TOZD ARGO	1.717,80	152.—
TOZD PLOČEVINKA	852,20	205,25
TOZD RIBA	5.810,70	13.448,05
TOZD AVTOTRANSPORT	—	—
SAM. SKUPN.		
SKUPNIH SLUŽB	48.732,45	35.885,50
	58.194,25	51.512,70

Ob obravnavi naslednjih podatkov so bili člani odbora mnenja, naj stroške pregledajo še komisije delavske kontrole po TOZD.

REKEL JE ...

SAVO KAPELJ, predsednik odbora za gospodarjenje na razširjenem sestanku komiteja ZK ob razpravi o srednjeročnem programu razvoja Delamaris za obdobje 1976-80.

... Dobili smo osnutek srednjeročnega programa dela, vendar ni bilo nekega enotnega načrta za razpravo.

Marjan Miklošič

Bojim se, da bomo na tak način prišli do ugotovitve, da se ne realni program ne bo izvajal, lep primer je sedaj naš letni plan. Če prve štiri mesece ga nekje krepko kršimo, kljub temu, da so se delavci ob razpravi precej udeleževali in odgovorno obnašali.

Pri našem delu ni opravičila, da smo sezonska proizvodnja, vzroke iščimo drugje.

Iščemo milijon din, da bi pokrili vse potrebe, ker nam v nasprotnem primeru že sedaj grozi izguba na koncu leta. Ne vemo pa, da so delavci tisti, ki bi morali sprejemati plan oz. planirati. Po sprejemu plana smo ugotovili, da ga ne izpolnjujemo, sedaj ko bomo morali razpravljati o srednjeročnem programu, ki bo potreben vsega našega znanja in pomoči, se nam pa spet neznansko mudi.

Da ne govorim o pismenem materialu, ki prihaja nekontinuirano in v taki obliki, da ti dosti ne pove in lahko prebereš tudi v časopisu.

Predlog srednjeročnega programa je plehek, ljudje ga bodo sprejeli, toda zavedali se ne bodo tega, da ga bo potrebno tudi izpolnjevati...

MARJAN MIKLOŠIČ, sekretar občinskega komiteja ZK Izola nam je potkal na našo vest z našo nedoslednostjo pri izvajanju nalog.

Porajajo se ideje, ki niso nikoli izvršene. Napravljen je bil sanacijski program, bil je korak naprej za napredek Delamarisa, toda danes ga samo še kritizirate, namesto, da bi poleg njega napisali še nove elaborate in jih nato izpolnjevali.

Nosilci planiranja naj bodo TOZD...

FRANC KRAJNC, član komiteja

Sprejetje srednjeročnega plana ni samo stvar Delamarisa, temveč je širšega družbenega pomena. Ljudi je potrebno aktivirati za delo...

Na razstavi v Kopru je bilo tudi naše glasilo

RAZSTAVA TOVARNIŠKIH GLASIL

Komisija za informiranje pri obalno-kraškem svetu Zveze sindikatov je pripravila razstavo tovarniških glasil.

Razstava je bila pripravljena v spodnjih prostorih študijske knjižnice v Kopru v počastitev praznika dela.

Ob otvoritvi razstave je govoril Miloš Svanjak, ki je poudaril pomen informiranja v času, ko se vedno bolj pojavlja delavec kot nosilec pravic in obveznosti, ki izvirajo iz dela.

Nadaljevanje s 4. strani
z drugimi delovnimi ljudmi, s katerimi izmenjujejo delo.

Dohodek temeljne organizacije bodo delavci razporejali za:

1. Osebnih dohodkov — skupno porabo

2. skupne in splošne pogoje za delo in razvoj družbe.

Iz navedenega izhaja, da so na podlagi ustavnih načel opredeljene pravice obveznosti in odgovornosti vseh delavcev pri pridobivanju dohodka, pri delitvi dohodka, pri delu z družbenimi sredstvi in pri upravljanju družbenih sredstev.

V osnutku zakona je natančneje opredeljen tudi družbeni položaj delovnih skupnosti skupnih služb.

Na delovne skupnosti ni mogoče prenašati odločitev, za katere so pristojni organi upravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela, hkrati pa so poudarjene pravice dela z družbenimi sredstvi in vse pravice, ki iz tega izhajajo. Delovne skupnosti imajo svoje organe upravljanja, svoje samoupravne akte, delegate v skupnih organih, pravico do oblikovanja svojega dohodka, pridobljenega na osnovi svojega dela.

Del o samoupravnem organiziranju združenega dela obravnava oblike združevanja dela in sredstev ter statusna vprašanja organizacij združenega dela. Osnutek zakona določa, da je temeljna organizacija združenega dela delovna in dohodkovna celota v okviru celovitega delovnega procesa, ki se odvija v delovni organizaciji. **Temeljna organizacija združenega dela, v kateri se osebno delo delavcev z družbenimi sredstvi združuje v združeno delo in v kateri delavec neposredno uveljavlja svoje samoupravne pravice in odgovornosti.**

Del o uresničevanju samoupravljanja delavcev v združenem delu vsebuje določbe o oblikah odločanja, o organih upravljanja in delavskega nadzora, o

informiranju in odgovornosti, o samoupravnih aktih ter o družbenem varstvu lastnine. Namesto doslej pogosto premočno favoriziranega odločanja z osebnim izjavljanjem ter sklepanja samoupravnih sporazumov tudi za manj pomembna vprašanja, daje osnutek zakona v tem delu ustrezen poudarek odločanju prek delegatov in samoupravnih aktov, kot so pravila, pravilniki itd. Odločanje z osebnim izjavljanjem, in tako sprejeti akti, naj bi bili rezervirani le za najpomembnejše odločitve s katerimi se urejajo vprašanja, ki spadajo med neodtujljive pravice delavcev.

Osnutek zakona prinaša tudi **novost glede določb o samoupravnih delavski kontroli in o delovanju organov te kontrole ter opis posameznih samoupravnih organov.**

V prehodnih in končnih določbah zakona o združenem delu je predvideno, da bodo morale obstoječe TOZD in OZD, poslovne skupnosti združenega dela organizacijo in samoupravni sporazum o združevanju, druge samoupravne sporazume, statute in druge samoupravne akte vskladiti z določbami zakona o združenem delu v enem letu od sprejetja zakona.

Del, ki se nanaša na kazenske določbe, obsega denarne kazni za prestopke in prekrške v primeru kršitev določb zakona o združenem delu.

Denarne kazni znašajo do 1.000.000.— din za organizacijo — 30.000.— din za odgovorno osebo, kar pomeni, da je predvidena tudi učinkovita zaščita uveljavljanja določb zakona o združenem delu.

Nemogoče je tako v kratkem obsegu podati vse novosti in značilnosti, ki jih vsebuje osnutek zakona v združenem delu zato bi bilo potrebno zaradi obsežnosti in pomembnosti materije v prihodnjih številkah »Našega glasa« pisati posebej o vsakem izmed vsebinskih delov osnutka.

Metka Radovanovič

Ob 100 - letnici

Njegovo življenje je bilo kakor ptica z zlomljenimi krili. Nosilo ga je sem ter tja, a nikjer ni našel varnega zavetja, nikjer opore, ki bi mu dajala pogum, nikjer besede, ki bi ga potolažila.

Njegova edina in popolna tolažba ter prava ljubezen je bila mati. Presegla je meje resnice, vzpela se je tja visoko, kamor ne seže vsakdanja misel.

Morda je bil Ivan Cankar malce nenavaden človek, malo čudaki, nerazumljiv. Nekje v bistvu morda celo bohem z rdečo vrtnico v gumbnici. A bil je osebnost. Revolucionar, velik mislec in preok. Kako veliko je moralo biti njegovo srce! A saj ni ljubil samo s srcem, vsak delček njegove biti je utripal v veliki ljubezni, ki jo čutimo še danes. Vsa njegova dela so prežeta z njo. Kadarkoli se kjerkoli srečamo z njegovimi idejami, prečudovito oblikovanimi v stavke, se čutimo boljši, čutimo njegove želje, ki se uresničujejo, vemo, da je hotel storiti nekaj velikega, pomembnega, ne samo zase, ampak za svoj narod, za svoje ljudi.

A kljub vsemu je bil samo človek, s svojimi slabostmi, ki jih ni hotel niti mogel skriti. V trenutkih obupa, ko je čutil, da ne najde razumevanja med tistimi, ki jih je potreboval, se je predajal čisto navadnim željam, ki jih je lahko uresničeval z denarjem. Morda je čutil v sebi, da ne gre drugače, da si ne more drugače pomagati iz stiske, ki ga je vedno pogostejše spremljala.

Tujine ni maral, Dunaj mu je »podaril« mnogo viharjev, ki so se v njem bojevali bolj močno in bolj glasno kot doma. Ze zgodaj je spoznal, da njegovo srce ne zmore pretvarjanja, igranja. Vrnil se je in se nastanil na Rožniku. Sam je svoj dom imenoval »prepeličje gnezdo«. V njem je našel mnogo toplote, dobrote in prave predanosti. Ali niso njegove besede dovolj povedale:

Nikoli še, o zarja, mi nisi tako svetila, nikoli, pomlad, te ni tako zajelo moje srce... Vse, kar je kdaj bilo grenkega in temnega, je umrlo; kar je bilo svetlega in sladkega, se je vdrugič porodilo v meni...

Poznamo ga, ker se o njem učimo, ker slišimo mnogo besed o njem, a prav gotovo se ne moremo vživeti v njegov čas, njegove

stiske in srečne dni, v njegov svet, ki je bil ves svetel in hkrati na trenutke črn od obupa, od neizpolnjene želje po boljšem, lepšem, veselejšem...

Ali znamo tako ljubiti? Ali vemo, da je naša mati naše VSE, da je naša domovina naš zaklad?

Milena Černic

NJENA PODOBA

Ne vem, ali sem že napisal ali sem le pravil, kako se je zgodilo z njeno podobo. Kolikor bolj je spomin grenak in bolesten, toliko pogostejše zaboli v srcu.

Mati se nikoli ni dala slikati. Ko je ležala na mrtvaškem odru, sem se spomnil, da jo bodo zakopali, nasuli na rakev težko in visoko gomilo in da nikoli več ne bomo videli njenega obraza.

Sam sem bedel ob nji. Tako globoka je bila tišina v izbi, da sem skoraj slišal svoje žalostne misli. Časih je zaprasketala sveča, plamen je švignil višje ter je obžaril njen obraz in njene roke, ki so se bele in trde oklepale razpela.

Poiskal sem papir in svinčnik, da bi risal njen obraz, kakor je bil tih in miren v smrti. Začel sem težko in trudoma, ker se mi je roka tresla in so me oči skelele od zatohlega zraka. Pod temnim zelenjem se je svetil obraz kakor iz belega kamna izklesan. Ob poslednjem vzdihu se je bila nasmehnila in tisti smehljaj je ostal na ustnicah.

V smehljaju materinem je bilo kakor sladek počitek po dolgi, dolgi poti, kakor bogato plačilo za ves strašni, do zadnjega hipa nepripoznavni in nepoplačani trud, kakor tisočkratno povračilo za neizmerno trpljenje. Vsa blagost in čistost, neoskrunjena od grenkih dni, od prečutih noči, od skrbi in bridkosti, se je razodevala na mrtvih ustnicah.

Videl sem malo v nemirni, dremotni svetlobi sveče. Papir je bil slab, čisto gladek, svinčnik pa je bil pretrd. Vendar se mi zdi še zdaj, da podoba ni bila čisto pogrešana ter da je odseval z nje vsaj žarek tiste lepote, plemenitosti in otroške, verne zaupljivosti, ki sem jo gledal pred seboj bolj z ljubeznijo svojega srca nego s svojimi razbolelimi očmi. Iz težkih senc, iz opojnega zraka in izpod črnega, sajastega dima sveče se je svetil bel, smehljajoč se obraz, kakor upanje in vera iz bridkosti.

Ko sem odpotoval na Dunaj, sem vzel podobo s seboj. Spravil sem jo med knjige in papirje ter je nisem videl dolga leta. Zgodilo pa se je nekoč, da sem bil do smrti truden popotništva, skrbi in samoumčenja. Zakaj človek postane časih pred ogledalom, premeri z enim samim pogledom svoje življenje, vse od prvih let pa do tistega zadnjega dne, ki je skrit tam daleč v prihodnosti; prebode mu lica, srce mu zastane: »Kod si hodil, nesrečnež? Čemu še dalje skozi pustinjo?«

Tisto jutro sem iskal med knjigami in papirji, da bi našel podobo svoje matere, da bi se poslovil od edinega obraza, ki sem ga v tistem trenutku ljubil. Iskal

sem dolgo. Papirji so bili prašni in zarumeneli, na nekaterih se je komaj še poznala pisava. Pesmi so bile, nekatere še iz otroških let, in zgodbe, v katerih še ni bilo grenkobe poznejših.

Ko se mi je tresel v rokah opraseni, zarumeneli papir, me je spreletel mraz od groze. Nekoč je bila tam materina podoba, zdaj je ni bilo več. Komaj da so se poznale izgajene, zbledede sence, komaj še da se je svetilo izza njih megljeno in motno, kakor zastrla luč.

Z dlanmi sem zakril oči; tedaj se je prikazala pred menoj tako čista in jasna, kakor sem jo videl pred zdavnimi leti. Le njene ustnice se nikoli v življenju niso tako smehljale — zadnji, predsmrtni smehljaj je bil, ves blag in miren v poslednjem spoznanju.

Ne vem, kam sem ga bil spravil in kje je zdaj tisti papir. V mojem srcu je materina podoba — lepota in blagost, kakor je nikoli in nikjer nisem videl in ki jo bodo živo ugledale šele moje umirajoče oči...

Ivan Cankar:

PESMI

Saj to že davno sem na tihem slutil,
in glej, naposled je prišlo tako-
hladno si dala roko mi v slovo;
saj to že davno sem na tihem slutil.
Četudi solzno bilo ni oko,
Bog sam ve, kaj sem pri slovesu čutil.
Saj to že davno sem na tihem slutil,
in glej, naposled je prišlo tako.

Visoka stena je med nama vstala,
na eni strani noč, na drugi dan,
in tebi sije zdaj svetlejša stran.
Visoka stena je med nama vstala;
a takrat, ko bo tvoj obraz solzan
in bled in suh — prepozno bode pala...
Visoka stena je med nama vstala,
na eni strani noč, na drugi dan.

Dragotin Kette

DRAGOTIN KETTE

Ob Cankarju se pojavlja ime Dragotin Kette. Mlad komaj 23-letni je umrl, vendar nam je zapustil zapuščeno pesmi bogato njegovih misli in čustev.

Hrvin Emil — delavec v vzdrževanju TOZD Iris

Naš časopis tudi pravno urejen

Republiški sekretariat za informacije nam je sporočil, da smo izpolnili vse obveznosti za registracijo časopisa.

Tako imamo s 24. 3. 1976 tudi zakonsko urejeno izdajanje časopisa.

Oddelek fižola — kuhanje fižola — Lazar Kerezović

Pomoč prizadetim krajem

V torek, 11. 5. 1976 je bila iz naše OZD poslana pomoč prizadetim krajem po potresu.

Poslali smo 27.600 kom. naših izdelkov v vrednosti 122.640 tisoč din. Tako smo tudi mi pomagali ljudem, ki jih je zajela ta strašna katastrofa.

Naša sindikalna konferenca je bila prva, ki je predlagala takojšnjo pomoč ljudem iz teh krajev, delovni ljudje, pa so to pobudo na zborih potrdili.

Ivan Cankar

O kavalirstvu

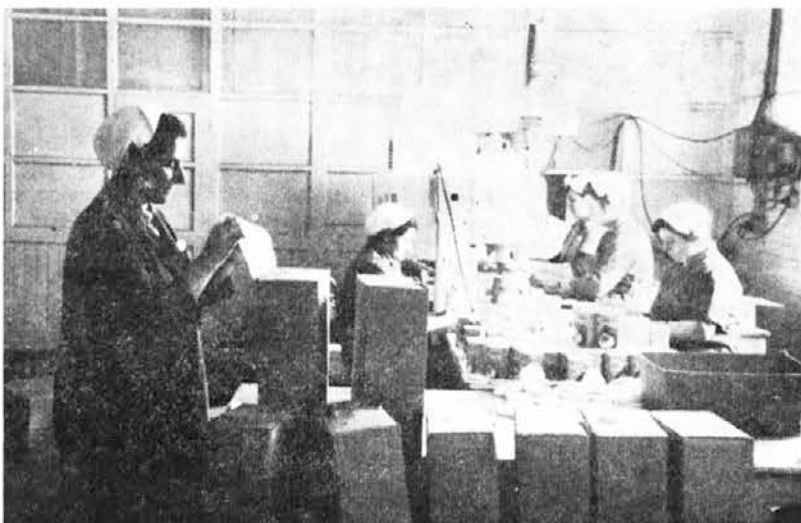
Kavalirstvu se sicer reče tudi viteštvo. Gre za pojav, katerega ime zveni zelo malomeščansko, korenine pa ima v samem mračnem srednjem veku, ko so se brhki in stasiti vitezi med drugimi zvižgali za osvojitve ženskih src posluževali tudi udvorljivosti, uslužnosti, z eno besedo — kavalirstva. Glede na to, da so zadnje čase v modi naprednost in socialistični odnosi, ta pojav počasi izgublja veljavo oziroma izumira. Da je to res, nam kažejo vsakodnevni dogodki, katerim smo priča. Ker je bodisi dobro, bodisi slabo tradicijo težko izkoreniniti, je to izumiranje počasi in torej še tu in tam naletimo na očitne znake, ki jasno pričajo, kako so ljudje še vedno pod vplivom malomeščanske dediščine. Tako se še tu in tam zgodi, da mlad in čvrst mladenič v avtobusu odstopi sedež starejši osebi, ki s težavo lovi ravnotežje na ovinkih. Fant, ki na tihem pripravlja načrt, da bo za vsako ceno osvojil dekle, se zvito poslužuje metod kavalirstva in ji uslužno ponudi stol v lokalu, ji pomaga sleči ali obleči plašč in predrzo upa, da je to samo dober začetek vsega, kar sledi temu vljudnemu početju. Prinesel ji bo rože in pazil, da bo vedno hodila na njegovi desni strani, daje ji prednost kjer to zahtevajo okoliščine in je z eno besedo pravi kavalir. Ker je žensko srce mehko in dovzetno za pozornosti vseh vrst, se prične slej ko prej tajati. Da je kavalirstvo zelo neobstoja oblika medsebojnih odnosov pa se zave šele v zakonskem stanu ali, če ima hudo smolo, celo prej.

Ker smo moderni in napredni, težimo za tem, da bi vse stare navlake, podedovane iz davnih dob počasi odpravili. Tako moramo nujno odpraviti tudi kavalirstvo. Nekaterim se je to že prav lepo posrečilo. V dolgih vrstah v trgovini čakajo starčki in ženske z otroki v naročju prav tako ali še dalj časa kot krepki možaki. Čez prometne ceste naj se vsakdo potruži sam, kajti vozniki so v glavnem že davno opravili s kavalirstvom in jim redko pade na pamet, da bi zmanjšali hitrost, kadar se preko prehoda za pešce dvizva mamica z otroškim vozič-

kom ali teleban, ki zadnji hip dirja na avtobus. Če vas kdo pozdravi in pri tem ne vzame cigarete iz ust, ste lahko prepričani, da ste naleteli na zagrozenega sovražnika vsega starega in preživelega; lahko ste samo presenečeni, da vas je sploh pozdravil. Če na cesti telebnete in kdo poleti na pomoč vaši nerodnosti ter vas dvigne, potem je jasno, da imate opravka s pristašem malomeščanskih izročil in zasluži kvečjemu to, da ga premerite z zaničljivim pogledom. Pač pa zaslužijo vaše spoštovanje zijala, ki stojijo v varni razdalji ter se škoželjno mužajo; to so prav gotovo napredni in sodobni občani. Ne skušajte v prenatitem javnem prevoznem sredstvu odstopiti sedež nekemu, ki ga noge komaj držijo! Želi boste zaničevanje, ker boste s svojim dejanjem pokazali, da navijate za neuporabno, ne sodobno, trhlo, preživelo tradicijo. Tudi se ne skrivajte za časopisom, ker bo potem vsakomur očitno, da se zavedate, kako bi morali nekaj storiti; odkrito pogledajte v obraz starčku ali nosečnici, ki poleg vašega sedeža opleta s telesom na vsakem ovinku in se zavedajte, da kavalirstvo nima mesta v naši socialistični skupnosti. Opraviti moramo namreč z vsem, kar ne sodi v novo miselnost in kvari mladino, ki se mora naučiti živeti po sodobnih načelih. Udvorljivost in prinašanje rož zakonski družici utegne biti zelo sumljiva reč: možki, ki to počnejo, imajo gotovo kaj za bregom ali pa debelo plast masla na glavi, razen če niso pod vplivom malomeščanstva. Pustite, naj se ženska znajde sama, drugače se ne bo nikoli otrsela občutka manjvrednosti in ne bo nikoli doumela principa enakopravnosti. Poučite jo raje, kako se ženske po vsem svetu borijo za svoje pravice in kako se želijo rešiti vpliva moške nadvlade.

Z veseljem opažam, da je nemalo občanov že davno ozdravilo od bolezni, ki se ji reče kavalirstvo. Vse kaže, da bomo sčasoma na ta pojav mislili samo še kot na nekaj, česar ni več, nekaj, kar je v dobro naših odnosov zamrlo in tone v pozabo.

Sonja Požar

Oddelek juh — polnjenje in pakiranje napitkov za široko potrošnjo

Delavke v TOZD Iris — pri razsoljevanju ribe

Delavke v menzi

Izplačilo K-15

Poslovanje celotne OZD v letu 1975 je bilo tako, da bomo letos le s težavo zagotovili izplačilo: nadomestila za dopust, nagrade jubilarom ob ribiškem prazniku, vzdrževanje našega doma v Lepeni, idr.

Ker pa se je težko izogniti tem pravicam članov delovnega ko-

lektiva bomo morali s pristojnimi zunanjimi organi le nekako zagotoviti izplačilo, če ne bo mogoče drugače pa v breme letošnjega dohodka. O tem bomo članke kolektiva pravočasno obvestili.

Pomočnik gl. direktorja
Marjan Piško